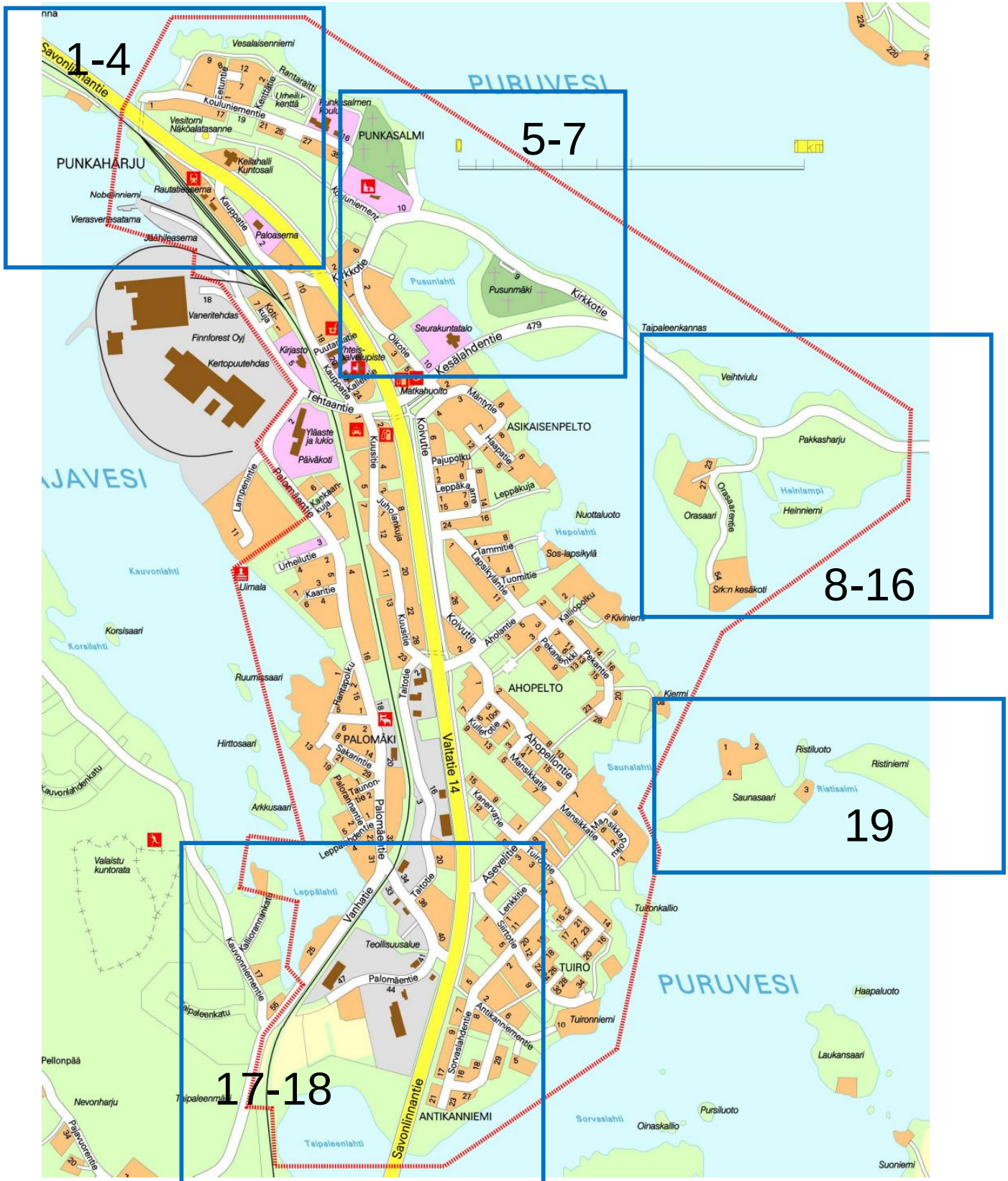

MUINAISJÄÄNNÖSREKISTERIN KOHTEET

Sisällysluettelo

1	Tuppuranmäki.....	3
2	Punkasalmi 1, Punkasalmen lossi	4
3	Punkasalmi 2, Punkasalmen kaivinkone ja proomut.....	4
4	Punkasalmi 3	5
5	Punkaharju Vesitorni.....	5
6	Pusunlahti	6
7	Hautausmaa	7
8	Pusunmäki	7
9	Pakkasharju a	8
10	Pakkasharju b	9
11	Pakkasharju c	9
12	Pakkasharjun linnoitteet (Salpalinja)	10
13	Orasaari a.....	10
14	Orasaari b.....	11
15	Heinniemi a	11
16	Heinniemi b	12
17	Sammenkanta	12
18	Antikanniemi	13
19	Taipaleenlahti (Salpalinja)	14
20	Saunasaari ja ristiniemi	14

Liite: Maakuntakaavan tausta-aineistoa

Yleisesti

Kursiivilla merkityt tiedot on kerätty museoviraston muinaisjäännösrekisteristä. Salpalinjan rakenteista paikalla tehtyjä havaintoja on merkitty ko. kohteen tekstin loppuun. Ko. kohdan lopussa on myös mainintoja asemakaavamerkinnoistä.

Vedenalaiset kohteet 2, 3 ja 4 on merkitty asemakaavaan yhdellä yhteisellä aluemerkinällä.

LUODE

1 Tuppuranmäki

Kohde: 618010029

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Tuppuranmäellä vanhan maantien ja rannan välissä noin kymmenen metriä rannasta on maasta rakennettu neliskulmainen, pohjoisesta avoin tykkiasema, jonka etuseinä on tuettu kivillä. Sisäala on noin 4x4 m, vallin korkeus sisältä 0,5-1 m ja ulkoa 1-2 m.

Kohde on kaava-alueen ulkopuolella.

2 Punkasalmi 1, Punkasalmen lossi

Kohde: 2623

Laji: mahdollinen muinaisjäännös

Typpi: alusten hylät

Ajoitus: historiallinen

Syvyys: 5-7 m.

Kohde sijaitsee Punkaharjun keskustaajaman pohjoisosan länsipuolella Punkasalmen ja Nobelinniemen kärjen välisellä vesialueella. Paikalla on viettävä kalliopohja.

Paikalla on rungoltaan melko ehjä puurakenteisen aluksen hylky, jonka pituus on lähes 20 metriä ja leveys 7 metriä. Alus on rakennettu havupuusta ja se on tasasaumainen. Se on muodoltaan suorakaiteinen ja tasapohjainen, kuitenkin siten, että muoto kapenee hieman keulaan ja perään, ja keulassa ja perässä pohja nousee lievästi ylöspäin noin neljän metrin matkalla. Laidat ovat matalat ja suorat. Puuosat on kiinnitetty toisiinsa rautatapein ja -naulojin. Jotakin laitalautoja on irronnut. Hyllyn sisällä on irrallisia rakenneosia, samoin pohjalla hyllyn vieressä. Hyllyssä ei ole havaittu veto- tai työntövälineiden jäänteitä eikä airojen hankaimia, ei myöskään merkkejä koneesta tai moottorista. Hyllyn on oletettu olevan lossi.

Rakentamistavan mukaan voidaan olettaa, että alus on rakennettu ennen ensimmäistä maailmansotaa. Uppoamisajankohta ei ole selvillä.

Lossiliikenne loppui Punkasalmessa vuonna 1939, kun rautatiesilta muutettiin myös autoliikenteelle sopivaksi.

Museoviraston meriarkeologian yksikkö teki kohteelle tarkistuskäynnin 2009. Harry Alopaeus teki hylystä piirroksen kesällä 2011 yhdessä Kai Kaartisen sukeltajaryhmän kanssa.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

3 Punkasalmi 2, Punkasalmen kaivinkone ja proomut

Kohde: 2633

Laji: muu kohde

Typpi: alusten hylät

Ajoitus: moderni

Syvyys: max 4 m

Kohde sijaitsee Punkaharjun Nobelinniemen kärjestä viitisenkymmentä metriä luoteeseen, ja Punkasalmen keskikohdasta noin 200 metriä etelään. Kohde on merkitty kahdella viitalla varoitukseksi veneilijöille.

Kahden proomun päällä oleva uponnut kaivinkone. Kaivinkone on painunut kaatumatta suoraan pohjaan, ja se on edelleen pystyasennossa.

Sekä ilmoittaja Erkki Niemisen että Savonlinnan urheilusukeltajien mukaan kaivinkonetta oltiin siirtämässä salmen läpi kahden noin 30 metriä pitkän proomun varassa. Sillan ali tullessa proomuihin jouduttiin päästämään vettä sisään, jotta kuorma olisi mahtunut kulkemaan sillan ali. Veden tuloa ei kuitenkaan voitu enää pysäyttää, ja proomut vajosivat pohjaan. Vahinko tapahtui 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa. Museoviraston meriarkeologian yksikkö (Johanna Mäkinen, Pekka Paanasalo ja Anttu Vainio) teki tarkastuskäynnin Punkasalmelle 22.10.2009 ja kävi Punkasalmi 1 -kohteen lisäksi todentamassa myös tämän kohteen.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

4 Punkasalmi 3

Kohde: 1000026049

Laji: mahdollinen muinaisjäännös

Typpi: alusten hylky

Ajoitus: -

Syvyys: 1,9-2,7 m

Kohde sijaitsee Punkaharjun eli Punkasalmen luoteispään länsipuolella sijaitsevan nimettömän matalikon länsirannalla.

Kyseessä on puisen aluksen hylky, jonka pituus on noin 11-13 metriä. Alus on rakennettu limisaumatekniikalla.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

5 Punkaharju Vesitorni

Kohde: 1000028873

Laji: kiinteä muinaisjäännös

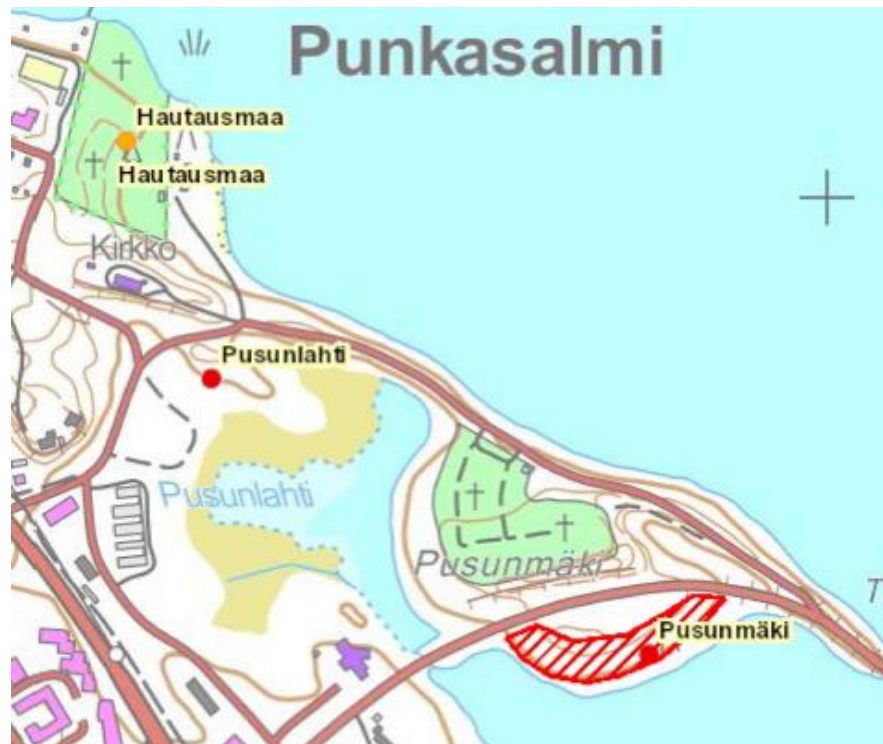
Typpi: puolustusvarustukset

Ajoitus: historiallinen

Punkasalmen itärannalle harjun päälle on kaivettu varustuksia ensimmäisen maailmansodan aikana. Koordinaattipisteen kohdalla on toisen maailmansodan aikaisen ilmatorjuntakonekivääritornin 60x60 cm kokoiset betonijalustat.

Asemakaavaan on merkitty tarkennetut, maastokäynnillä todetut kohteet.

KOILLINEN

6 Pusunlahti

Kohde: 618010029

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Pusunlahden pohjoisrannalla, itäkaakkoon pistävällä hiekkaniemellä. Hiekkaniemi on noin 140 metriä pitkä. Koko niemi on potentiaalista asuinpaikka-aluetta. Paikoin siinä on havaittavissa Muinais-Saimaan rantaterassia.

Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä niemen lounaisrinteelle tehdyistä kahdesta koekuopasta löydettiin kvartsia ja palanutta luuta. Vuonna 1990 tehtyjen lisätutkimuksien perusteella asuinpaikka on erittäin rikas, vaikka sen kokonaispinta-ala on pieni, vain noin 15 x 49 metriä. Vuoden 1990 löydöt ovat pääasiassa Pöljän keramiikkaa. Kvartsi-iskosten vähäisyys voi olla näennäistä ja satunnaista, sillä järvipaikoille on tyypillistä löydösten pesäkkeisyys. Muinaisjäännös on säilynyt koskemattomana ja maastollisesti edustava.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

7 Hautausmaa

Kohde: 618040008

Laji: löytöpaikka

Typpi: löytöpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kivikautinen irtolöytökohde. Keramiikkaa on löydetty Punkaharjun kirkon hautausmaalta, Silvennoisten sukuhaudan kohdalta. Hautausmaan maaperä on hiekkaa. Alue on potentiaalista kivikautista asuinpaikka-alueetta. Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä paikalla ei kuitenkaan havaittu merkkejä muinaisjäännöksestä.

Kohdetta ei ole merkitty asemakaavaan.

8 Pusunmäki

Kohde: 618010028

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

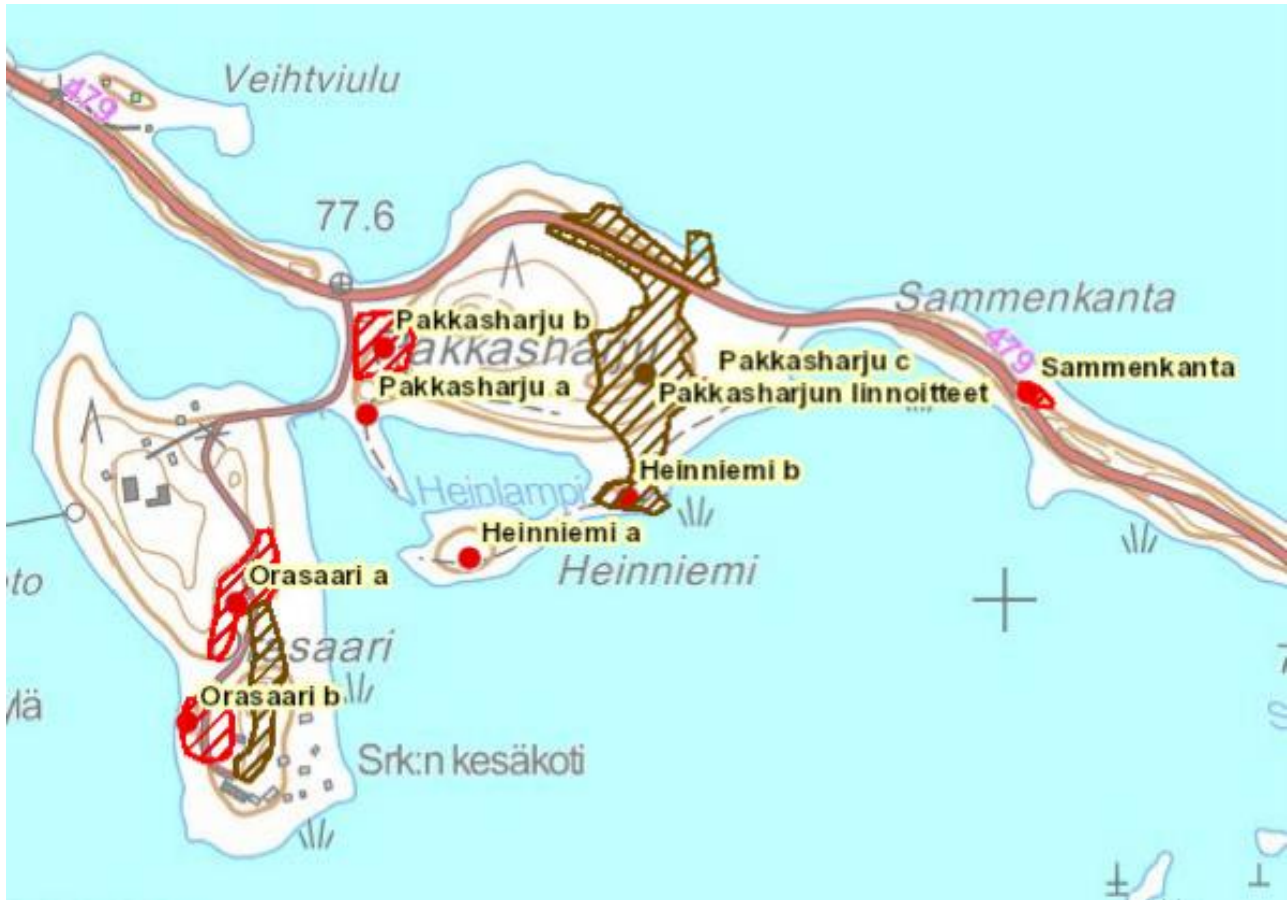
Kohde sijaitsee Sorvaslahden pohjoisosassa olevan Pusunmäen etelälaidalla, mäkeä leikkaavan Punkaharju-Kesälahti -tien (tie n:o 479) eteläpuolella. Alueen itäpuolella on selvä muinainen rantaterassi. Sen leveys on noin 10-15 metriä. Paikalta on kaunis näkymä etelään Sorvaslahdelle. Välittömästi tasanteen pohjoispuolella koavalla rinteellä Salpalinjaan liittyviä juoksuhautoja. Muinaisjäännös on todennäköisesti säilynyt koskemattomana.

Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä rantaterassin päälle tehdystä koekuopista löytyi kampakeramiikkaa ja kvartsia. Terassin päällä on kaksi matalaa, pyöreää kuopannetta, jotka ovat halkaisijaltaan noin 4 metriä. Kuopanteet ovat mahdollisia kodanpohjia. Vuoden 1990 lisätutkimuksissa alueelta otetuista kairanäytteistä löytyi kvartsi-, kivilaji- ja piikivi-iskoksia, asbestia ja palanutta luuta.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

Myös tekstissä mainitut Salpalinjan taisteluhaudat on merkitty.

ITÄ

9 Pakkasharju a

Kohde: 61801032

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Pakkasharjun lounaiskulmassa, eteläkaakkoon pistävän pienen niemen tyvellä. Pakkasharju on kooltaan noin 400 x 200 metriä. Sen korkein kohta on noin 93 metrin korkeudella ja sijaitsee Pakkasharjun länsipään asuinpaikasta noin 100 metriä itään (Pakkasharju a ja b). Eteläinen Pakkasharju a on vain noin 50 metrin päässä Punkaharju-Kesälahti -tien vieressä sijaitsevasta Pakkasharju b:stä, joten ne kuulunevat samaan asuinpaikkaan huolimatta noin 2 metrin korkeuserosta. Eteläisempi keskittymä on noin 20-25 metrin pituinen ja 10-15 metrin levyinen. Se sijaitsee heti mäen laella olevien rakennusperustusten eteläpuolella Heinlammelle ja niemelle viettävän rinteiden terassilla suunnilleen korkeuskäyrien 79,5 - 81 m mpy välillä.

Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä alueelta poimittiin talteen saviastianpaloja, kvartseja ja palanutta luuta. Vuoden 1990 lisätutkimuksen mukaan Pakkasharjun länsipuolella oli kaksi löytökeskittymää ja niiden välinen 50 metrin pituinen rinne oli löydötön. Tämä vahvistaa Sepänmaan oletuksen, että alueella on kaksi löytökeskittymää (Pakkasharju a ja b). Nämä kuuluvat kuitenkin yhteen ja samaan muinaisjäännösalueeseen. Asuinpaikan lähiympäristössä todennäköisesti Salpalinjaan liittyviä betonijalustoja, joten muinaisjäännösalue on tuhoutunut osittain Salpalinjan rakentamisen yhteydessä.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

10 Pakkasharju b

Kohde: 61801032

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Pakkasharjun loivasti länteen viettävällä rinteellä. Pakkasharjun länsirinteen pohjoisempi löytökeskittymä sijaitsee Punkaharju-Kesälahti -tien vierellä olevien sorakuoppien eteläpuolella. Alueen pinta-ala on noin 25 x 25 metriä. Pakkasharju a (32) sijaitsee noin 80 metriä kohteesta etelään. Pakkasharju a ja b kuuluvat yhteen ja samaan muinaisjäännösalueeseen.

Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä länsilaidan polun vierestä löydettiin kvartsia. Vuoden 1990 lisätutkimuksissa alueelta löydettiin hieman keramiikkaa, kvartsia ja palanutta luuta. Tiet, polku ja pieni hiekkakuoppa ovat todennäköisesti tuhonneet tällä kohdin muinaisjäännösalueetta.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

11 Pakkasharju c

Kohde: 61801034

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Pakkasharjun itärannalla, kaakkoon viettävällä rinteellä. Asuinpaikka löydettiin vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä, jolloin harjun itärannalta polun pinnasta löytyi kvartseja. Löytöjä tuli noin 50 metrin matkalta. Polun viereen tehdyistä koekuopista ei löytynyt mitään asutukseen viittavia merkkejä. Vuoden 1990 lisätutkimukset osoittivat, että kyseessä on laajahko ja melko yhtenäinen asuinalue. Alueelle tehdyistä koekuopista ja kairaseulon-

tanäytteistä löytyi keramiikkaa, kvartsi- ja pii-iskoksia, palanutta luuta ja asbestia.

Alueella olevat hyökkäysvaunuesteet ulottuvat Heinniemen ja Pakkasharjun välisestä syvänteestä kivijärkäle-esteisiin harjun pohjoisrannalle. Hyökkäysvaunuesteet ja juoksuhaudat ovat osittain tuhonneet muinaisjäännösalueetta. Kaiken kaikkiaan Vikkulan mukaan muinaisjäännöksenä merkittävää aluetta on noin 3600 neliometriä, minkä lisäksi on varattava suoja-alue ainakin hyökkäysvaunuestieden ja "haudan" ulkopuolelle. Alue ei vaikuta erityisen rikkaalta, mutta se on kuitenkin melko yhtenäinen. Arkeologiselta merkitykseltään asuinpaikka on kohtalaisen arvokas. On myös huomioitava alueella olevat Salpalinjan rakenteet. Asuinpaikkaa onkin käsiteltävä osana laajempaa kokonaisuutta.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

12 Pakkasharjun linnoitteet (Salpalinja)

Kohde: 100018250

Laji: muu kulttuuriperintökohde (II maailmansodan varustukset)

Typpi: puolustusvarustukset (taistelukaivannot)

Ajoitus: moderni

Lukumäärä: 3

Kohde on osa Salpalinjan puolustusketjua, jonka rakentaminen aloitettiin 1940. Alueella sijaitsee taisteluhautoja tuliasemineen. Linnoitteiden edustalle on rakennettu panssarivaunun kivieste.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

13 Orasaari a

Kohde: 618010012

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Orasaaren keskiosassa hiekkaperäisen mäen kaakkoislaidalla. Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä Seurakunnan kesäkotiin johtavan tien länsipuolelle tehdyistä koekuopista talteenotettiin piikiveä ja kvartsia. Kvartsia löydettiin edellä mainitun lisäksi tien itäpuolella sijaitsevan pallokentän leikkauksesta. Pallokentän paikalla on aiemmin ollut hiekkakuoppa, jota ei enää ole merkitty nykyisille kartoille. Tie ja hiekkakuoppa ovat tuhonneet muinaisjäännöstä. Orasaari b sijaitsee vain noin 150 metriä kohdesta etelälounaaseen.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

14 Orasaari b

Kohde: 618010013

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Orasaassa, seurakunnan leirikeskuksen paikoitusalueen länsilaidalla. Leirikeskuksen pihaympäristö vaikuttaa melko potentiaaliselta kivikauden asuinpaikka-alueelta. Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä alueelta pintapoimittiin muutamia kvartseja. Maaperä on hiekkaa ja puusto pääasiassa mäntyä. Liittyy Orasaari a (12) asuinpaikkaan, joka sijaitsee kohteesta noin 150 metriä koilliseen. Todennäköisesti asuinpaikka on sijainnut pääasiassa nykyisen paikoitusalueen kohdalla, joten muinaisjäännös on osittain tuhoutunut.

Paikalle on tehty pysäköintialue ja kohde on tuhoutunut.

15 Heinniemi a

Kohde: 618010030

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Pakkasharjuun matalan ja kapean kannaksen kautta liittyvän Heinniemen eteläpuolesella rantatörmällä. Kannas erottaa toisistaan Puruveden Salkolahden ja Sorvaslahden. Heinniemi on noin 250 metrin pituinen kannas, joka on koillispäästään kiinni Pakkasharjussa. Niemen koillispään mäellä on juoksuhautoja ja hyökkäysvaunuesteitä. Vaikka alueella ovat asuinpaikat, Heinniemi a (30) ja Heinniemi b (31), on luokiteltu erillisiksi kohteiksi, lounais- ja koillispäiden asuinpaikat kuuluvat todennäköisesti yhteen ja samaan asuinpaikka-alueeseen. Heinniemen koko kivikautinen asuinpaikka on jokseenkin hyvin säilynyt. Lisäksi se on maisemallisesti erikoinen ja mielenkiintoinen. Tämän vuoksi kohde tulee ehdottomasti säilyttää kokonaan rakentamattomana. Suojeltavan alueen laajuus on noin 300 x 70 metriä.

Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä rantatörmän pinnasta löytyi kampa- ja pöljänkeramiikkaa, kvartseja ja palanutta luuta. Asuinpaikan kokonaislaajuus on noin 60 x 80 metriä. Se sijaitsee hiekkakohoumalla, joka on ollut pieni saari veden ollessa korkeammalla. Vuoden 1990 lisätutkimusten mukaan Heinniemen lounaispää on kokonaan yhtenäistä kulttuurikerrosta. Alueelta otetuista kairanäytteistä sekä alueelle kaivetuista koekuopista ja koeojasta löytyi runsaasti kvartsi-iskoksia, keramiikkaa, palanutta luuta jne. Asuinpaikka vaikuttaa runsaslöytöiseltä.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

16 Heinniemi b

Kohde: 618010031

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Pakkasharjun kaakkoispuolella ja Heinniemen itäpuolella olevassa pienessä hiekkakumpareessa. Kumpareen laen alue on noin 80 metriä m.p.y. Sen kokonaispinta-ala on noin 30 x 40 metriä. Asuinpaikka liittyy luonnollisesti Heinniemi a (30) asuinpaikkaan, joka on noin 120 metriä kohteesta länsiluoteeseen. Näitä ei ole syytä erottaa erillisiksi kohteiksi huolimatta siitä, että niitä yhdistävä kapea kannas onkin ollut jonkin verran vedenpinnan alapuolella oleva matalikko. Heinniemen koko kivikautinen asuinpaikka on jokseenkin hyvin säilynyt. Lisäksi se on maisemallisesti erikoinen ja mielenkiintoinen. Tämän vuoksi kohde tulee ehdottomasti säilyttää kokonaan rakentamattomana. Suojeltavan alueen laajuus on noin 300 x 70 metriä.

Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä kumpareen laelle, lounaispuolelle tehdyistä koekuopista ja kumpareen lounaislaidalla juoksuhaudan eteläpuolitse kulkevan polun pinnasta löytyi asbestikeramiikkaa ja kvartsia. Vuoden 1990 lisätutkimuksissa Heinniemen koillispään asuinpaikalta otettiin 8 kairaseulontanäytettä, jotka kaikki osoittautuivat positiivisiksi. Alueelta löytyi kvartsia, keramiikkaa ja palanutta luuta.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

17 Sammenkanta

Kohde: 618010025

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Pakkasharjun ja Suusalmen välisellä sora/hiekkaharjulla, 479-tien pohjoispuolella, harjun pohjoisrantaan johtavan sivutien tyvellä. Harjukannas viettää asuinpaikan kohdalla kaakkoon.

Vuoden 1989 inventoinnin yhteydessä alueelta löytyi kampakeramiikkaa ja kvartsia. Asuinpaikan kohdalla maaperä on soransekaisista hiekkaa, ympäristössä soraa. Tiet ovat tuhonneet suurimman osan muinaisjäännöksestä. Vuoden 1990 kairaseulontanäytteiden tulos oli positiivinen, vaikkakin positiiviset näytteet löytyivät asuinpaikan äärirajoilta, Pakkasharjun ja Pusunmäen asuinpaikkojen läheisyydestä.

Kohde on asemakaava-alueen ulkopuolella.

ETELÄ

18 Antikanniemi

Kohde: 618010014

Laji: kiinteä muinaisjäännös

Typpi: asuinpaikat

Ajoitus: kivikautinen

Kohde sijaitsee Puruveden Sorvaslahden ja Taipaleenlahden välissä sijaitsevalla etelään pistävällä Antikanniemellä. Niemen poikki kulkee Savonlinna-Imatra -valtatie. Muinainen rantatörmä on havaittavissa tien länsi- ja itäpuolella. Lähiympäristössä on useita, ilmeisesti Salpalinjaan kuuluvia juoksuhautoja. Juoksuhautoja on erityisesti valtatiehen länsipuolella. Vuoden 1989 inventoinnin perusteella asuinpaikka vaikuttaa runsaslöytöiseltä. Tiet, juoksuhaudat ja pienet hiekkakuopat ovat tuhonneet asuinpaikaa osittain.

Kohde on merkitty asemakaavaan.

19 Taipaleenlahti (Salpalinja)

Kohde: 100018199

Laji: muu kulttuuriperintökohde (II maailmansodan varustukset)

Tyyppi: puolustusvarustukset (taistelukaivannot)

Ajoitus: moderni

Lukumäärä: 4

Kohde on osa Salpalinjan puolustusketjua, jonka rakentaminen aloitettiin 1940. Taivallahden pohjoispuolella sijaitsee taisteluhautoja tuliaseamiseen. Linnoitteiden edustalle on rakennettu panssari-vaunun kivieste.

Asemakaavaan on merkitty taisteluhaudat valtatie molemmin puolin sekä panssariesteet Pihlajaveden rannassa ja Taipaleenlahden pohjoispuoleisen pellon keskellä. Radan länsireunalla olevat rakenteet ovat tuhoutuneet, eikä niitä ole asemakaavaan merkitty. Joroksen tehtaan länsipuolella on kuoppa, kooltaan noin 4 x 4 metriä, joka mahdollisesti on jäljelle jäänyt osa taisteluhautoista. Tehtaan pohjoispuolella on yksittäisiä lohkareita, jotka mahdollisesti ovat olleet osa panssariesteitä.

SAUNASAARI JA RISTINIEMI

20 Saunasaari ja ristiniemi

Suunnittelualueen itäpuolella sijaitsevalla Saunasaarella on kivekautinen löytöpaikka ja linnoitteita modernilta ajalta. Ristiluodolla on ajoittamaton kiviröykkiö. Se on mahdollisesti rajamerkki historialliselta ajalta. Saunasaaren itäpuolella, Ristiniemessä on kivekautisia asuinpaikkoja.

Maakuntakaavan tausta-aineistoa:

Tumman sininen ja syaani: Muinaismuistokohteet

Vaalean sininen: ensimmäisen maailmansodan aikaiset ja salpalinjan linnoitusrakenteet.

